

Democratie, bestuur en overheid

Een samenleving wordt niet enkel gemaakt voor, maar vooral ook door de burgers. Voor Groen! is de burger veel meer dan een (klagende of tevreden) klant. Groen! wil burgers volop bij het beleid betrekken, hen beschouwen als 'coproducent' in plaats van louter als consument. Groen! wil daartoe de democratie verbreden en vernieuwen.

Sinds de vorige staatshervorming is de Vlaamse overheid bevoegd voor de lokale en provinciale besturen. De Vlaamse overheid heeft als partner van die besturen een belangrijke verantwoordelijkheid: niet enkel om te zorgen voor voldoende, rechtvaardig verdeelde financiële middelen voor deze besturen, maar ook om samen met hen te werken aan democratie, transparantie en bestuurskracht.

De financiële crisis heeft duidelijk gemaakt dat de overheid een belangrijke rol te spelen heeft in economie en samenleving. Ook de Vlaamse overheid heeft de voorbije jaren ondervonden dat er grenzen zijn aan mechanismen als outsourcing of PPS. Daarnaast wil Groen! dat Vlaanderen ook echt een 'voorbeeldige overheid' wordt: alle mooie woorden rond beter bestuurlijk beleid ten spijt, liggen er daar immers nog heel wat uitdagingen te wachten.

Burgers betrekken: de democratie verbreden en vernieuwen

Burgers betrekken is meer dan eenmalige inspraak, vaak op een moment dat alles al beslist is of lijkt. Het betekent kiezen voor een blijvende dialoog, waarbij mensen tijdig betrokken worden, met volledige openheid en met een gegarandeerde terugkoppeling vanwege de overheid. Actief burgerschap stimuleren vraagt openheid en vertrouwen. Groen! wil bestaande inspraakprocessen bijsturen en uitdiepen, maar vooral ook voldoende ruimte bieden voor initiatieven van burgers en middenveld, zonder dat de overheid zelf altijd de regie moet overnemen.

Een goed werkende democratie is essentieel als tegengewicht tegen een stille overname door de markt of een te ver doorgeschoten technocratie en expertocratie. Natuurlijk is beslissen met kennis van zaken belangrijk. Maar veel belangrijke politieke keuzes kunnen niet tot louter technische kwesties herleid worden. Het gaat om belangrijke, waardegeladen maatschappelijke keuzes die om een open en transparant debat vragen.

3.162. Nog al te vaak beschouwen overheden inspraak door burgers en middenveld als een noodzakelijk kwaad. Groen! wil die houding omkeren: wij kiezen voor open besturen, vanuit de overtuiging dat participatie niet enkel zorgt voor een breder draagvlak, maar ook de kwaliteit van het beleid verbetert. Het maatschappelijk debat en overleg met het middenveld worden proactief georganiseerd bij het begin van elk project of initiatief. Een maatschappelijk draagvlak creëer je gaandeweg, niet aan het einde van een proces.

3.163. Om de representatieve democratie te verrijken te verdiepen, wil Groen! ruimte geven aan vormen van meer participatieve democratie, waar burgers actief bij het maatschappelijk debat betrokken worden. Een relatief nieuw instrument vormen bijvoorbeeld de burgerjury's. Een burgerjury bestaat uit een groep van een twintigtal vrijwilligers die als het ware een microkosmos vormen van hun gemeenschap. Zulke jury's hebben een adviserende functie. Het proces van een burgerjury omvat drie fasen: eerst informatieoverdracht en kennismaking met de verschillende standpunten over het onderwerp, vervolgens

een intern debat waarbij getuigen opnieuw selectief kunnen worden opgeroepen, en ten slotte besluitvorming en het publiek maken van dit besluit. Het basisidee achter de burgerjury's is dat een beperkte groep mensen de kans krijgt zich terdege te informeren, in dialoog te gaan over verschillende standpunten en argumenten én de tijd kan nemen voor een open debat, om ten slotte tot een besluit te komen dat genuanceerder is dan de loutere optelsom van meningen in een enquête.

- 3.164. Daarnaast wil Groen! de betrokkenheid van burgers vergroten via zowel bindende referenda als adviserende volksraadplegingen. Dergelijke referenda en volksraadplegingen vormen het sluitstuk van een ruim maatschappelijk debat.
- 3.165. Groen! wil het middenveld in zijn rol erkennen en de bestaande participatieprocessen verdiepen en versterken. Het middenveld is een belangrijke bondgenoot van overheid als tegengewicht tegen de stille machtsovername door de markt. Groen! pleit voor een eigentijdse relatie tussen overheid en middenveld: maximale betrokkenheid en overleg, maar respect voor ieders eigen rol. Groen! pleit daarmee voor een sterk, onafhankelijk en minder verzuimd middenveld. Een divers middenveld, dat bestaat uit allerlei zelfgekozen verbanden waar burgers samenwerken, van een kleine actiegroep tot een grote sociale beweging, via samenkomsten in het verenigingslokaal tot een band via het internet.
- 3.166. Goede participatie vereist tijd, volgehouden inspanning, transparantie, open en tijdelijke communicatie. We willen daartoe het middenveld bij elke fase van de beleidscyclus betrekken: van agendasetting en concept, over beslissing, uitvoering en evaluatie. De strategische adviesraden moeten ten volle benut worden. Daarbij dient ook samenwerking tussen verschillende adviesraden gestimuleerd te worden, zodat inspraak van het middenveld over transversale beleidsdomeinen en –thema's makkelijker wordt. Net zoals de Europese Commissie kan de Vlaamse overheid werken met groenboeken en witboeken als instrument om burgers en middenveld meer te betrekken.
- 3.167. Gebruikersrechten geven gebruikers meer stem. Gebruikers moeten hun ervaringen en wensen kunnen inbrengen. Dit vereist een gestructureerd overleg met gebruikersvertegenwoordigers, bijvoorbeeld via gebruikersraden. Daarbij wordt er niet enkel naar de gebruikers geluisterd, maar wordt er op hun vragen binnen een redelijke termijn geantwoord en wordt er met hun wensen in het beleid van de instellingen rekening gehouden.
- 3.168. Goed bestuur is ook investeren in een actieve informatieplicht, klachtenbehandeling en ombudsdiensten. Ook bij de lokale besturen moeten deze aspecten goed uitgewerkt worden en ingebed worden in de administratie.
- 3.169. Gelijke vertegenwoordiging van vrouwen en mannen. Vrouwen zijn politiek nog altijd ondervertegenwoordigd. Voor Groen! blijft een paritaire democratie – waar vrouwen en mannen op alle niveaus gelijk vertegenwoordigd zijn – het uitgangspunt. Naast andere stimulerende maatregelen blijft er nood aan wetgevende maatregelen om een sterkere vertegenwoordiging van vrouwen in wetgevende en uitvoerende organen en adviesraden te garanderen.
- 3.170. Politieke diversiteit bevorderen. Een representatieve democratie is pas echt representatief als zij ruimte geeft aan de diversiteit aan standpunten die in de samenleving aanwezig is, en daarbij ook nieuwe stromingen een kans geeft. Daarom willen we een zo evenredig mogelijk kiesstelsel, waarin rechtstreekse en onrechtstreekse kiesdrempels zoveel mogelijk worden weggewerkt. Daarom wil Groen! grotere kiesomschrijvingen voor de provincieraadsverkiezingen en afschaffing van het "systeem Imperiali" bij gemeenteraadsverkiezingen, dat kleine partijen benadeelt.
- 3.171. De Vlaamse overheid moet het lokale participatiebeleid versterken via een beleid op maat:

- Het gemeentedecreet biedt creatieve lokale besturen nu al heel wat mogelijkheden op het vlak van burgerparticipatie. Verspreiding van goede voorbeelden, vorming van raadsleden, opmaak en verspreiding van inspirerende voorbeelden van participatieverordeningen zijn zinvoller dan te gedetailleerd decreetgevend werk. Regelgeving moet vooral gaan over principes en kwaliteitsvoorwaarden, en maatwerk toelaten. Het is wel zinvol om werk te maken van een statuut voor raadsleden dat door steden en gemeenten op maat gebruikt kan worden als basis. Doel is de versterking van de rol van raadsleden in het participatiebeleid, zodat dit niet enkel een zaak is van schepencolleges en burgers.
- Heel wat bestaande inspraakprocedures zijn in de eerste plaats gericht op de vrijwaring van individuele rechten van burgers. Individuele bescherming van burgers blijft zinvol, maar er moet ook gezocht worden naar meer innovatieve methodes en types van procedures die volwaardige burgerparticipatie meer tot haar recht laten komen.
- De Vlaamse overheid kan zelf ook rechtstreeks lokale burgerinitiatieven ondersteunen.
- Een lokaal participatiebeleid door de Vlaamse overheid, betekent uiteraard ook dat de Vlaamse overheid zelf participatie ernstig neemt en de resultaten van lokale participatieprocessen laat doorwerken in haar beslissingen.

Democratische, transparante en bestuurskrachtige lokale besturen

De lokale besturen staan dicht bij de bevolking en hebben daarom sterke troeven. De Vlaamse overheid moet hen dan ook als gelijkwaardige partners zien. Lokale besturen zijn dus geen lokale uitvoeringsdienst van het centrale beleid, maar moeten binnen globale klijntijnen een beleid kunnen voeren aangepast aan de eigenheid van de gemeente of stad. Dit veronderstelt voldoende bevoegdheden en middelen. In ruil moeten zij een breed palet van diensten aan de burger garanderen.

- 3.172. Lokale besturen zijn terecht vragende partij voor administratieve vereenvoudiging en planlastvermindering. Regelgeving concentreert zich best op hoofdlijnen, waarbij de concrete toepassing aangepast kan worden aan de verscheidenheid van de lokale besturen. Sectorale en organieke (algemene) regelgeving moeten op elkaar afgestemd worden. Groen! kiest voor een versterking van de globale financiële en strategische planning, die het mogelijk maakt het overzicht beter te bewaren en de plan- en rapporteringsverplichtingen te verminderen.
- 3.173. Tegelijk wil Groen! het kind niet met het badwater weggooien. Een overmaat aan convenants heeft in het verleden soms gezorgd voor overtollige administratieve werklust op de lokale schouders. Een vereenvoudiging van het convenantenbeleid is dan ook noodzakelijk, zonder het principe helemaal te verlaten. Convenanten en bijhorende subsidies zijn in het verleden immers zinvolle instrumenten gebleken om de beleidsmatige samenwerking tussen de Vlaamse en lokale overheid gestalte te geven en lokale overheden incentives te geven voor een vernieuwend beleid op allerhande domeinen. Ook mag er niet voorbijgegaan worden aan de specifieke noden en eigenschappen van bepaalde sectoren (zo is zes jaar bijvoorbeeld een lange planperiode in het jeugdbeleid, omdat verantwoordelijken in het jeugdbeleid vaak vele sneller wisselen).
- 3.174. Lokale besturen moeten actief en tijdig betrokken worden bij de totstandkoming van nieuwe regelgeving en voldoende tijd om deze in de praktijk om te zetten. Een structureel overlegorgaan tussen de drie overheidsniveaus (Vlaanderen, provincies, lokale besturen) moet alle plannen en voornemens van de Vlaamse regering toetsen op hun consequenties voor de lokale besturen (bestuurlijk en financieel effectenrapport). Tussentijds kan dan sectoraal per vakminister overlegd worden.

- 3.175. Om de lokale bestuurskracht te versterken, kan Vlaanderen een meer structurele samenwerking tussen gemeente en OCMW en sterkere – maar democratisch gelegitimeerde – intergemeentelijke samenwerking stimuleren. Er komt een bonus voor vrijwillige fusie.
- 3.176. Het streekniveau en het stadsregionale niveau winnen steeds meer aan belang. Door de veelheid aan vooral sectorale structuren ontstaan er problemen met bestuurskracht, efficiëntie en democratische legitimatie. Een screening per regio moet leiden tot een vereenvoudiging van de structuren en tot een hoger bestuurlijk rendement.
- 3.177. Lokale besturen vormen een belangrijke werkgever (150.000 personeelsleden!). Investeren in personeelsbeleid op maat – met oog voor elders verworven competenties (EVC) - en het versterken van de competenties is dus belangrijk. De pensioenproblematiek van de lokale besturen (financiering van de ambtenarenpensioenen en de tweede pensioenpijler voor contractuelen) vraagt een dringend initiatief.
- 3.178. Tijdens de voorbije legislatuur kwam er een nieuw gemeente-, provincie- en OCMW-decreet tot stand. Geen voorbeelden van goed wetgevend werk, zo bewijzen de verschillende reparatiedecreten die ondertussen al nodig zijn geweest. Groen! wil een bijsturing van die decreten, waarbij ook een aantal inhoudelijke keuzes wordt bijgestuurd of versterkt:
- Aan banden leggen van cumuls: geen cumul toelaten tussen een lokaal uitvoerend mandaat en een parlementair mandaat.
  - Invoering van de constructieve motie van wantrouwen in gemeente- en provincieraad, waardoor het vertrouwen in een zetelende meerderheid/schepenen kan opgezegd worden als er tegelijk een nieuwe geïnstalleerd wordt.
  - Zorgen voor een echt onafhankelijke voorzitter van de gemeenteraad, door de mogelijkheid te schrappen dat de burgemeester of een schepenen aangeduid wordt als voorzitter .
  - Verbeteren van het statuut van raadsleden, vooral van grote steden.
  - Tegengaan van belangenconflicten, door het schrappen van de mogelijkheid dat gemeentepersoneelsleden in de OCMW-raad kunnen zetelen en vice versa.
  - Het vast bureau van het OCMW verplicht houden in plaats van het facultatief te maken.
  - Versterking van het democratisch gehalte van OCMW-bedrijven door een gegarandeerde vertegenwoordiging van alle raadsleden.
  - De positie van de gouverneurs volledig herzien. Groen! ziet de gouverneur als commissaris van de Vlaamse regering. Hij zetelt niet meer in de deputatie, of zit die zeker niet meer voor. Hij is een ambtenaar en kan geen politiek college voorzitten.
  - Het nieuwe OCMW-decreet maakt geen melding van het Sociaal Huis. Het is nochtans een belangrijk element in een lokaal sociaal beleid. Groen! wil een duidelijke keuze voor de verdere uitbouw van het Sociaal Huis als toegankelijkheidsconcept.
  - Tot slot is het onaanvaardbaar dat meer dan 3 jaar na de goedkeuring van het oorspronkelijke gemeentedecreet de voorziene externe audit en de financiële meerjarenplanning zelfs nog niet experimenteel zijn ingevoerd.

Lokale besturen financiële draagkracht geven

In vergelijking met het Europese gemiddelde gebeurt slechts een beperkt gedeelte van de totale overheidsuitgaven door de lokale overheden. Toch wachten er de volgende jaren de lokale besturen heel wat (bijkomende) uitdagingen, zoals de financiering van de waterzuivering, de uitbouw van de welzijnssector (ouderenvoorzieningen, thuiszorg, kinderopvang) en vrijetijdsvoorzieningen, de stijgende pensioenlasten

(zwembaden, jeugdhuizen, cultuurpodia). Groen! wil de lokale besturen dan ook voldoende middelen geven, uitgaande van het principe dat nieuwe taken ook vragen om de nodige middelen.

- 3.179. Een stelselmatige verhoging van de dotatie van het Gemeentefonds blijft noodzakelijk. Groen! wil bovendien de solidariteitsmechanismen in het gemeentefonds versterken ten voordele van de financieel minst draagkrachtige steden en gemeenten. De herverdelingsmechanismen willen we concentreren op drie pijlers: de fiscale draagkracht, de centrumfunctie en de vergoeding voor het behoud van de open ruimte.
- 3.180. Sectorale subsidies spelen een aanvullende rol. Een vereenvoudiging en verhoging van de transparantie zijn wel noodzakelijk.
- 3.181. Behoud van het Stedenfonds en uitbouw van een Plattelandsfonds voor een selecte groep van achtergestelde plattelandsgemeenten.
- 3.182. Gemeenten behouden daarnaast een belangrijke lokale belastingbevoegdheid. Welke fiscale accenten een gemeente legt, blijft immers een belangrijke politieke keuze. Wel moeten de Vlaamse (en federale) overheid de gemeenten ondersteunen bij vereenvoudiging en modernisering van hun belastingen. Zo kunnen heel wat – vaak inhoudelijk achterhaalde - lokale belastingen voor ondernemingen verlagen of verdwijnen als gemeenten tegelijk opcentiemen kunnen heffen op de vennootschapsbelasting. Zo hebben gemeenten ook een antwoord op de tendens tot vervennootschappelijking, waarbij een groeiende groep mensen (grotendeels) ontsnapt aan gemeentebelastingen.
- 3.183. De gemeenten, via de Gemeentelijke Holding, mogen geen referentieaandeelhouder zijn van een openbare bank of van private banken. Zij richten zich te veel op lokale belangen, en kunnen bovendien niet rechtstreeks geïnterpelleerd worden. Hieruit volgt dat burgemeesters of andere lokale bestuurders niet thuis horen in raden van bestuur van financiële instellingen zoals nu in Dexia. Zij missen daartoe doorgaans de knowhow en moeten onvoldoende rekenschap afleggen. Groen! vraagt dan ook dat de Gemeentelijke Holding op termijn haar participatie in Dexia verkoopt, en dat de lokale mandatarissen uit hun bestuursfuncties ontslag nemen.

De rol van de overheid

- 3.184. De overheid schept het kader voor een ecologische en sociale marktwerking. Zelf draagt ze de volle verantwoordelijkheid voor het democratisch functioneren van de samenleving, de veiligheid binnen de samenleving, de ontwikkeling en het in stand houden van basisinfrastructuren, de universele dienstverlening en algemene toegankelijkheid van publieke nutsvoorzieningen (openbaar vervoer, post, telefonie, financiële instellingen, water, elektriciteit en gas), de uitbouw en algemene toegankelijkheid van voorzieningen voor de gezondheidszorg, van sociale en culturele voorzieningen, van onderwijs.
- 3.185. Sinds de jaren '70 heeft de overheid zich echter op tal van vlakken laten terugdringen in opeenvolgende golven van privatisering. Pas als het verkeerd gaat zoals bij de financiële crisis of bij fout gelopen publiek-private samenwerking wordt er opnieuw richting overheid gekeken. In veel gevallen (cf. Aquafin) werden de lusten geprivatiseerd of gegarandeerd terwijl de belastingbetaler via de overheid mocht opdraaien voor de hoog oplopende kosten. De overheid moet opnieuw het primaat nemen in de hierboven opgesomde sectoren door ofwel de taak zelf uit te voeren (eventueel via autonome overheidsbedrijven), vrij initiatief binnen een strikt kader te subsidiëren, uit te besteden op basis van strak omliggende beheersovereenkomsten. Er komen geen nieuwe privatiseringen en zoveel als mogelijk

neemt de overheid opnieuw haar functie van hoofdrolspeler op waar die verloren is gegaan. De overheid staat in ieder geval garant voor gelijke en betaalbare toegang tot kwaliteitsvolle dienstverlening rekening houdend met de reële sociale en milieukost.

- 3.186. Groen! wil dat de overheid het voorbeeld geeft inzake een verantwoord beheer van goederen. Duurzaamheid dient het uitgangspunt te zijn van elk bestuursniveau. De overheid geeft ook het goede voorbeeld door de aanschaf van fair trade-producten. Typebestekken en aanbestedingen vermelden ecologische en sociale clausules. Overheden hebben een voorbeeldfunctie op het vlak van ethisch sparen en beleggen.

Kritisch omgaan met Publiek Private Samenwerking

De PPS-constructie, een constructie waarbij overheid en privéondernemingen de handen in elkaar slaan om grote projecten te financieren, blijkt niet het gedroomde antwoord te zijn dat de Vlaamse regering zo graag en vaak gaf op de uitdagingen die haar pad kruisten de voorbije legislatuur.

Als we de diverse PPS-projecten overlopen, blijkt dat de Vlaamse PPS-droom begrotingstechnisch én juridisch een verschrikkelijk kluwen is. Het gaat hier om compleet ondoorzichtige structuren. Bovendien blijkt de kostprijs de pan uit te swingen en lopen de projecten enorme vertraging op.

De financiële crisis die ons land sinds 2008 teistert, was de druppel die de emmer deed overlopen. Weinig private investeerders zijn op dit moment nog bereid om geld op tafel te leggen om de megalomane projecten van de Vlaamse overheid te betalen.

- 3.187. Groen! wil dan ook vele terughoudender omspringen met PPS. PPS kan worden ingezet voor bepaalde welomlijnde en liefst eenvoudige projecten, maar de afweging moet veel grondiger gebeuren. Er is voor elk project nood aan een grondige voorafgaandelijke meerwaardetoets, waar alle alternatieven onderzocht worden en de operationele en maatschappelijke meerwaarde aangetoond wordt, en een grondige risicoanalyse. Voor Groen! zijn dit alvast minimale voorwaarden:

- Transparantie van de besluitvorming en de financiële verdeling. De faire verdeling van risico's en kosten tussen overheid en privé mag geen fictie zijn. Al te vaak vraagt de privé zoveel bijkomende garanties, dat de overheid de risico's formeel niet draagt maar ze wel betaalt.
- Democratische controle.
- Kostenbesparende effecten voor de overheid op korte termijn mogen niet leiden tot verlieslatende effecten op langere termijn. PPS mag vooral geen louter budgettair windowdressing zijn. Al te vaak wordt PPS immers gebruikt om investeringen buiten het gezichtsveld van de begroting te houden, terwijl er via de vastlegging van beschikbaarheidsvergoedingen wel voor tientallen jaren een claim wordt gelegd op de overheidsmiddelen.

Klantgerichtheid is geen modewoord

Groen! wil dat 'openbare dienst' synoniem wordt voor actieve, moderne, efficiënte en klantgerichte besturen. De voorbije jaren ging er veel aandacht naar Beter Bestuurlijk Beleid (BBB), maar het is duidelijk dat er nog heel wat werk aan de winkel is, wil Vlaanderen echt een 'voorbeeldige overheid' zijn.

- 3.188. Administraties organiseren zich niet alleen naar ondersteuning van het beleid, maar ook naar het efficiënt helpen van burgers. Niet de burger moet op zoek gaan, maar de administratie zoekt een adequate oplossing voor problemen die zij opmerkt. Ook in dit model participeert de overheid in de vraag

van burger, organisatie, middenveld. Wanneer hiertoe een 'uniek loket' wordt ingericht, moet dit bemenst zijn met mensen die het bestuur door en door kennen. De doorverwijsverplichting mag geen aanleiding geven tot het 'van kastje tot muur' gestuurd worden.

- 3.189. Administraties respecteren de regels van behoorlijk bestuur. Zij spannen zich in om foutieve gegevens meteen aan te passen, redelijke behandeltermijnen te hanteren bij de behandeling van dossiers, zich correct en klantvriendelijk te gedragen bij contacten met de burger.
- 3.190. Pleiten voor een efficiënte en effectieve overheid mag niet verengd worden tot een eenzijdig en populistisch debat over (lagere) budgetten en (lagere) personeelsaantallen. Integendeel, gemotiveerde en competente ambtenaren zijn de bouwstenen van een goed functionerende overheid. Het doel is niet minder, maar wel een betere overheid. Hiervoor is een gedifferentieerde en gerichte aanpak nodig, die een vertaling is van prioritaire beleidskeuzes en specifieke efficiëntiebehoeften van departementen. Personeelsplannen moeten aangepast kunnen worden aan veranderende noden van de organisatie. Dat betekent dat vervanging van personeelsleden niet altijd automatisch het best gebeurt door personeelsleden met hetzelfde profiel. Groen! wil ook investeren in brede inzetbaarheid van ambtenaren.
- 3.191. Er is nood aan een betere afstemming tussen het werk van de ambtenaren en de rol van de kabinetten. Afslanken van de kabinetten gaat samen met investeren in en verantwoordelijkheid geven aan ambtenaren. Tegelijk blijven inspanningen nodig voor depolitisering van de administratie en onafhankelijkheid ten aanzien van leveranciers en producenten. Er moet ook een halt worden toegeroepen aan de uitbesteding van het beleidsvoorbereidend en -evaluerend werk van de Vlaamse overheid aan consultancybureaus.
- 3.192. De Vlaamse overheid bestaat sinds het BBB uit meer dan 60 entiteiten die ten opzichte van elkaar op hetzelfde niveau staan. Er is nood aan betere samenwerking binnen de beleidsdomeinen enerzijds en beleidsdomeinoverschrijdend anderzijds. Ook is er nood aan een meer doorzichtige structuur en aan een grotere democratische controle, vooral vanuit het Vlaams Parlement, op de agentschappen.
- 3.193. Ook contractuelen (zowel op lokaal, provinciaal als Vlaams niveau) hebben recht op een volwaardig pensioen
- 3.194. In een steeds diverser wordende samenleving is het vanzelfsprekend dat de overheid zelf werk moet maken van een divers ambtenarenkorps. Niet enkel door oog te hebben voor diversiteit bij de aanwerving. Een diversiteitsbeleid betekent ook oog hebben voor welzijn op de werkvloer, vorming en doorstroming.

De kennismaatschappij democratiseren

Moderne informatie- en communicatietechnologie biedt heel wat mogelijkheden voor efficiënter bestuur en betere dienstverlening. Groen! wil dat de Vlaamse overheid een voortrekkersrol speelt op het vlak van ICT en e-government, en daarbij tegelijk flink investeert in het dichten van de digitale kloof.

- 3.195. Een Vlaams competentiecentrum e-government wordt opgericht, met als taak onderzoek te laten uitvoeren en evalueren, dit onderzoek naar de praktijk te vertalen en de lokale besturen te begeleiden bij e-governmentrealisaties.

- 3.196. Technologisch burgerschap wordt aangemoedigd. Dit kan door de digitale kennis aan te scherpen via informatiecampagnes, onderwijs en vorming, maar ook door het vergroten van het bewustzijn van de risico's voor schendingen van de privacy. Voor mensen in armoede willen we de toegang tot computer en internet garanderen via toegankelijke plaatsen en het uitbreiden van e-inclusieprojecten.
- 3.197. De uitbouw van de elektronische overheid is een goede zaak wanneer dit de dienstverlening verbetert of uitbreidt. Er komt één loket waar de mensen informatie kunnen opvragen en ook doorgeven en waar de mensen toegang hebben tot de verschillende overheidsinstanties over de grenzen van de federale en regionale bevoegdheden heen. Ook op lokaal niveau willen we werk maken van de uitbouw van het uniek loket door een structurele samenwerking met alle Vlaamse departementen en agentschappen. Maar dit mag er niet toe leiden dat mensen die minder vaardig zijn met de computer daardoor van informatie of dienstverlening verstoken blijven.
- 3.198. In de snelle overgang van een industriële naar een kennismaatschappij de rol van informatie als een onderdeel van kennisverwerving onderkennen. Informatie wordt meer en meer als een loutere koopwaar beschouwd, d.w.z. dat alleen wie bereid is tot betalen, toegang tot informatie krijgt. Daarom moet de overheid waarborgen bieden op het recht op een onbelemmerde toegang tot informatie (digitaal en analoog) en er zorg voor dragen dat haar informatie vrij en toegankelijk is en vlot consulteerbaar.
- 3.199. Om een onvoorwaardelijke, eenvoudige en gebruiksvriendelijke toegang tot digitale informatie voor iedereen te garanderen, pleit Groen! voor:
- Het gebruik van open standaarden. Door informatie op te slaan in formaten waarvan de interne structuur publiek bekend is, heeft iedereen de mogelijkheid die informatie te lezen. Iedereen kan dan ook softwareprogramma's maken om bestanden in deze veelgebruikte formaten te lezen of te schrijven. Daardoor speelt de concurrentie en hebben computergebruikers meer keuzevrijheid.
  - Het gebruik van vrije software. De overheid neemt het voortouw door zelf gebruik te maken van open standaarden. De overheid neemt bovendien initiatieven om het gebruik van vrije software in bijvoorbeeld het onderwijs te stimuleren.

Vrijwilligerswerk

Elke dag zetten duizenden Vlamingen vrijwilliger in voor allerlei soort activiteiten: in de sportclubs, in de jeugd- en culturele verenigingen, in de zorgsector, in de minde mobiele centralen, enz. (zie telkens de verschillende hoofdstukken van ons programma). Groen! wil de maatschappelijke meerwaarde van het vrijwilligerswerk benadrukken en duidelijk in de verf zetten. Vlaanderen heeft nood aan een visie rond het vrijwilligerswerk: welke plaats neemt de persoonlijk engagement in een maatschappij waar alles te koop is?

Voor Groen! tellen ook de niet-professionele zorgarbeid en het vrijwillig engagement. Net daarom pleit Groen! voor andere indicatoren dan de Bruto Nationaal Product.

- 3.200. Groen! wil het belang van vrijwilligerswerk blijven erkennen, ondersteunen en promoten naar het grote publiek. Zorgen voor een betere afstemming tussen arbeid, gezin en vrije tijd is een essentiële voorwaarde.
- 3.201. Van het activeringsbeleid een participatiebeleid maken. Dit betekent onder andere meer mogelijkheden voor vrijwilligerswerk in verenigingen en beperkte vormen van arbeid. Zo blijven mensen betrokken bij de samenleving. Daarom mag vrijwilligerswerk niet gestraft worden als men werkloos is.

- 3.202. Vrijwilligerswerk is geen 'goedkope' manier om aan de bestaande zorgbehoeften een antwoord te geven. Niet alle zorgvragen kunnen en moeten beantwoord worden via professionele zorgarbeid. De eigen specificiteit en meerwaarde die de vrijwilligers aanbieden vullen de professionele zorg aan en dienen erkend te worden.
- 3.203. Doorzichtige subsidieregelingen, continuïteit in het beleid, eenvoudige regelgeving en administratie en permanente erkenning en promotie van het vrijwilligerswerk zijn essentieel voor een goede verenigingswerking. Net daarom verwacht Groen! dat:
- de Vlaamse regering zich houdt aan bestaande subsidiereglementen. Subsidies voor verenigingen worden al te vaak niet correct betaald. We willen een juiste uitvoering van bestaande regels vooraleer nieuwe regels de foute uitvoering van de vorige moeten toedekken.
  - de Vlaamse regering voor continuïteit in de regelgeving zorgt. Impulssubsidies voor verenigingen om het werken rond bepaalde thema's te stimuleren, zijn zeer welkom, maar de neiging van de Vlaamse overheid om snel middelen vrij te maken voor dit thema en die morgen weer af te schaffen ten gunste van een ander thema, werkt contraproductief. Een duurzaam beleid én een stevige verenigingswerking vereisen vertrouwen in het middenveld en continuïteit in de regelgeving.
- 3.204. Groen! is geen voorstander van een overdreven regulering van het vrijwilligerswerk. We pleiten om onverkort de voorstellen van oplossing voor knelpunten zoals geformuleerd in het rapport 'Samen Vereenvoudigen' uit te voeren en de knelpunten verder te monitoren. Voor de knelpunten op federaal niveau moet de Vlaamse regering de federale overheid regelmatig tot actie aansporen. Er zou ook meer coherentie tussen de verschillende beleidsdomeinen moeten komen.
- 3.205. Groen! wil graag meer vrijwilligerswerk bij de studenten van middelbaar en hoger onderwijs stimuleren. Het is een 'andere manier van leren' waarmee de (onderbenutte) talenten van de jongeren ingezet kunnen worden voor de maatschappij.
- 3.206. Groen! pleit voor fiscale voordelen voor de bedrijven die de kans geven aan hun personeelsleden om vrijwilligerswerk tijdens de werkuren te doen.